Број 119. У Новом Саду у петак 31. маја 1902 Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

издање: „Рада“, дионичарског друштва за издавање српских књига и новина, у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Оверовљење саборских посланика.

У првој седници српског народног црквеног сабора доћи ће на ред оверовљење саборских посланика.

У „Бранику“ и „П. Лојду“ подигла се читава граја, а у „П. Лојду“ и прете. Прете, да ће расправа о томе трајати више недеља дана, те би то време прошло бесплодно по сабор.

Противу избора 29 посланика предали су бирачи протесте. Ово је без сумње веома велики број нападнутих избора. Томе има два узрока. Први је узрок, што је „Браник“ отворено позивао, да се против избора радикалних посланика даду протести. И са те стране предати су против избора радикалних посланика управо смешни протести. О томе ће још бити речи.

Други је узрок, што је при последњим изборима било на многим местима јаке неправде, па и насиља. Сваки, ко хоће да је искрен, мора признати, да је либерална странка потпуно проиграла поверење у народу, а код клерикалне странке беше то наступило већ раније.

Важност овога сабора беше свакоме позната и све су се странке упеле из све снаге, да буду што јаче заступљене на сабору. Но либералној и клерикалној странци недостајало је поверење народно. Те је либерална странка прибегла **најцрњим клеветама**, какве клевете до данас још није дочекао српски народ у изборној борби. А клерикална странка бацила се под скут властима, те је тражила њихову помоћ.

У Тројединици догађала су се при овим изборима таква насиља, каквих никад до данас није било при изборима за наш народни црквени сабор. И да није била будна народна свест и да није било крајњег прегалаштва, ни радикална ни самостална странка не би добиле у Тројединици заједно неколико мандата Тога је било у појединим срезовима и у ужој Угарској. Сетимо се само Сомбора, где је цео званичан апарат живо радио за дра Дракулића.

Либерали су дакле поднели протесте против радикала из — пркоса, из срдите немоћи, а народне странке морале су подносити протесте **против насиља**, јер нико не треба да уђе кривим путем у сабор.

Одбор што га је изабрао сабор за оверовљење посланика састављен је из људи свију странака. Он је свршио свој посао и решио је скоро у свима питањима — једногласно. А решио је, да се предложи сабору, нека се од 29 оспорених посланика у 5 изборних срезова распишу нови избори на 7 посланичких места, а у једном месту да се спроведе истрага. Иначе су избори оверовљени.

Они посланици, за које предлаже верификациони одбор, да им се избор уништи, припадају назадним странкама. И отуд прете та господа у „П. Лојду“, а отуд сипа јед и „Браник“, јер би он хтео да се мандати радикалних посланика униште Но ми смо нагласили, како је било при изборима те се друго решење верификационог одбора није могло ни очекивати.

Упада у очи, да верификациони одбор није предложио у више случајева — **истрагу**. Но извештени смо, да је верификациони одбор пошао са тог гледишта, да за истрагу не достају код нас услови. Истрага скоро никад није могла да се спроведе. Они, које пошље сабор да спроведу истрагу, немају довољно власти. Они, које они позову, неће да се пријаве, неће да одговарају, неће да се закуну. С тога је верификациони одбор предложио нове изборе где год је нашао и без истраге довољно разлога. А нов избор је такође у овом случају истрага: где је већина.

Ми не знамо какво ће становиште у овој ствари заузети сабор. Једно само знамо, да је клуб радикалне странке закључио, да од ове ствари не прави питање силе, питање већине, него питање правде. Радикална странка чинила би то у сваком случају, али у овом случају нема никаква узрока да то чини. Радикална и самостална странка које иду заједно, имају тако велику већину, а тако слабу опозицију, да немају ни узрока (баш и кад би имали злу намеру) да своје противнике терају на неправди из сабора.

Радикална странка закључила је иначе у свом клубу, да свуда, где се год нареде нови избори, имају при тим изборима учествовати по два саборска члана, који ће доцније поднети сабору свој извештај. Али је радикални клуб уједно изрекао, да он не жели, да саборски повереници буду чисто из радикалне или самосталне странке. Него да буде увек само по један из самосталне или либералне странке, а други саборски повереник да буде ван — њихова круга. Овако право није можда ни једна већина давала својим противницима.

Но радикална и самостална странка не боје се **контроле**. Оне неће насиља. Оне хоће да умире народ са својим радом, оне хоће на сваком кораку да покажу, да је дошло друго време, када ће царовати правда и народна воља, а не партијски ћефови, па ма они били чији.

Да је по **већини** радикална и самостална странка могле би лепо оставити све своје политичке противнике у сабору, па им поклонити још и који мандат. Ал овде се тиче правде. И не може се дозволити, да остану и они у сабору, чији избор није текао — правилно. То би било неправо и то би значило освештати неправду, а то не може бити.

Што се тиче оних претњи „Пештанског Лојда“ да ће сабор провести сад неколико недеља у неплодном раду, јер ће бити дуге и бурне верификационе дебате, то нам је управо мило, да су нека господа показала шта хоће. Знамо и зашто хоће. Кад немају већ они већине, нека се бар овај сабор — шкандализира.

Но наћиће се и томе лека. Колико су год попустљиве радикална и самостална странка где то може да буде и треба да буде, али ће оне наћи начина, да спрече

ПОДЛИСТАК.

СА САБОРА.

— Помоз' Бог!

— Бог ти помогао!

— Како сте браћо?

— 'вала Богу, а од куда ти Лало?

— Са сабора . . .

— Шта, са сабора?

— Да!

— Па како тамо Лало?

Лаза Марић се на ово питање уозбиљио, па се онда исправио и косу погладио, за тим се мало накашљао, па некако узвишеним гласом рече:

— Кажем ја оној мојој маторој: Јес' чула, нека деца раде, а ја идем лагано пешице на сабор, мало међу људе у свет. Она к'о мало застаде, и рече: Шта ћеш ти тамо? Али је после умукла, а ја преко Тисе, па хајд у Карловце на сабор . . .

Сунце се баш почело рађати, и обасјало је зелена поља, исток се зарумeнио као оно красно какво дете, а тице певају, ама помислио би човек, да је у цркви на литурђији, па да то деца поје. Друм су закрчила кола на све стране, све се то дигло да иде на сабор, да види оно, што се ретко виђа. Закон каже, да се сабор скупља сваке треће године, а прође богме и шест година, да се сабор не састане. е па тако то иде, све се бије о главу нашега народа. Зато тако жељно чека сабора, зато је све прекрилило друм, па сам се с њима помешао и ја. Тако смо ми у гунгули, у песми, весељу и подвикивању дошли у Карловце. Шта ћете, младеж остаје младеж!

Али шта је тек било у Карловцима? Та мислио би човек, скупио се цео свет на гомилу. Народ је прекрилио сву пијацу, све сокаке, па никуда ни мићи. Нико ту не пита, што сунце жеже, него стоји к'о укован. Највише их се скупило пред саборницу, па хајд' и ја тамо.

Шта је то? Е, шта је, веле многи, не пуштају унутра, јер нема места за народ, сваки мора добити на писмено ко хоће унутра.

Шта, на писмено, та на писмено се добија кад се плаћа за сабор, па зар и сада на писмено, кад 'оћемо у сабор.

Ето, тако је то било, па онда повуци горе, повуци доле, гурни тамо, гурни амо, те тако су се у једанпут врата саборнице отворила, и ми смо се нашли у саборници . . .

Саборница је била пуна као кошница, па је била читава зука од народа, ама као што пчеле чине у кошници. Но уједанпут се чуло: пст! али народ к'о народ једва се умирио, па шта је било? Е, браћо, казаћу вам: Дошао је патријарх са пет владика: пакрачким, плашчанским, вршачким, будимским и бачким. Сви у неком црвеном оделу, са бројаницама у руци, које су спуштали и тако су пресецали тишину, па се човеку чисто кожа јежила . . .

Чуло се неколико живео, али на то се бурно опет чуло: Живео народ! Патријарх је тихим гласом читао неко писмено и, веле, да је поздравио народне посланике. Затим је позвао посланике да пошљу једну депутацију, јес' баш тако рече по комесара. Знате комесар заступа самога краља па му се одаје и сво поштовање, које се одаје и краљу. Па оно што је речено, то је и учињено, депутација је отишла по комесара.

За кратко време, па је комесар са депутацијом дош'о. Како да вам кажем, то је омален али жив човек, на коме се све стаклило, све је то краљевски изгледало. Комесар је заузео своје место и дао једно мађарско писмено своме секретару. Овај је то писмено прочитао, а после је опет народни секретар то исто прочитао и српски. Тада је уст'о Ђура Красојевић, права јуначина, и рек'о, да сабор српски језик сматра за главни, што су посланици примили, а ми као из једног грла викнусмо: Живео! У њему је стајало да се сабор отвара и жели се сабору сретан рад. Још је комесар каз'о да сабор бира подпредседа сабору и перовође, па онда да му се јави. Рече: тада ћу доћи и казати сабору једно саопштење, но то незна нико шта ће казати...

После тога је комесар отишао у пратњи оне децутације из сабора као што је и дошао. Топови су грували кад је комесар долазио и одлазио, тако је исто банда свирала и војска правила параду. Светина се гурала тамо амо, док комесар није ушао у двор . . .

За тим је отпочело весеље на све стране, ама мислио би човек да су свечари у свакој кући. Било је ту песме и свирке, било је поклича, било је здравица, ама као на свечари. Тако је то трајало до дубоко у ноћ, па је онда било све тишије и тишије, па се све после утишало и умирило. Бадава добро се каже

оно, што тако јако иде у рачун онима, који би највољели, да није ни дошло до сабора.

Нови Сад, 30. маја.

Чега све има у „Бранику“? „Браник“ у својој срчби пише, како су радикали постали „лакаји“ краљевског комесара Беле Талијана и „јатаци“ патријарха Бранковића. Како у сабору радикална о града Ђуре Красојевића против мађарског језика није друго него — пузаваштво Напослетку како радикалима не треба црква, па од куд смеју толики попови на сабору да буду радикали? И то све пише „Браник“ у једном јединому броју. Доносимо тек да се зна

Краљевски повереник Бела Талијан, тражио је додира са свима странкама. И разуме се, да је сваки, кога је позвао ради измене мисли, сматрао за дужност да оде, те да се ако је могуће углача пут саборском раду. Ишли су и радикали и самосталци. Што су и радикали то учинили, назива их „Браник“ „лакајима“. А шта би казао „Браник“ да нису отишли на позив и да су одбили сваку измену мисли? Зар је то радила и једна странка? И би ли то било у интересу автономије?

Не треба да кажемо да је и она ограда што ју је поднео у сабору Ђура Красојевић изишла договорно из радикалног и самосталног клуба и да „Браник“ у своју бесомучној срчби није способан да је оцени а најмање да је непристрасно оцени.

Напослетку цео свет зна унапред, да ће све, што год буде урадио овај сабор бити жигосано у „Бранику“, и као глупо и издајничко. Та наравно! Нема на сабору дра Илије Вучетића. — Да ли још може ико да узме озбиљно „Браник“?

Белешке са срп. нар. црквн. сабора.

Карловци, 30. маја.

Посланички договори. И ако већ три дана није било саборске седнице, ипак је у Карловцима веома живо међу посланицима. Верификациони одбор ради, а радикална и самостална странка држе своје клупске седнице, па се онда и међусобно договарају. Ти договори су били успешни као и првог пута, и нема сумње да ће тако и даље остати. Док радикална и самостална странка удешавају заједнички рад, дотле још није пошло за руком и једној и другој странци да створи заједницу. Но ипак су поједини посланици других странака покушавали, да се доближе. Говори се, да ће покушати да створе једну „заједничку“ опозицију против радикала и самосталаца.

Тешко је замислити, како би могли клерикали, автономаши, умерењаци, либерали и они ван странака да се сложе у једном „програму“. У осталом и њихова би заједничка снага била малена.

Политички преглед.

Бугарска. Местне власти у Сересу скинуле су грб и заставу са зграде бугарског трговачког агента. Бугарски протест остао је без успеха. Ову меру противу агента наредила је порта с тога, што је исти агент политички компромитован.

Бугарски кнез у Русији. Кнез бугарски приспео је 29. маја у Петроград, где су га на станици дочекали велики кнежеви и министри, а војна капела одствирала бугарску химну. Кнез Фердинанд и велики кнез Владимир одвезли су се у царски дворац Александрију, где је кнез био примљен од цара и царице. Листови посвећују кнезу Фердинанду топле чланке, у којима истичу ову посету као ново јемство срдачних односа између обе земље.

Мир између Енглеза и Бура. Бури полако полажу оружје и до сада их се предало преко 7000.

Француска. Министарство Комб-ово претставило се комори, који је у свом говору нагласио, да ће радити на уважању напредних реформа, и да ће према назадњацима одлучан бити Нагињаће више радикалној странци, а ићиће стопама свога претходника Валдек-Русоа.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. јуна ове год. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше поштов. претплатнике којима крајем маја истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец јуни обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Годишњи испити. Годишњи испити на овдашњим срп. нар. основним школама почеће трећи дан Духова на салашким школама: М. Јарку и Клиси, а продужиће се у среду 5. (18.) јуна у вароши и трајаће до петка 7. (20.) јунија после подне. У суботу у 8 сах. биће Благодарење у св. Николајевској цркви а тај дан после подне биће приватни испити.

Члановима Српске Учитељске Задруге у Н. Саду. Умољавају се поједини чланови српске учитељске задруге, који су уплату своју послали били на адресу задруге, да то не чине, јер суд још није потврдио и вратио правила друштвена. А пре тога не може се фирма друштва пријавити ни код овдашњег поштанског звања, те ни ово не може уручивати новац, што дође на ту адресу. Зато је најбоље, да се новци за сад шиљу на друштвеног благајника г. Пају Ћурчића, књиговођу срп. црквн. општине, као што је то већ једном јављено свима. А чим правила буду потврђена — што се очекује сваки дан — моћи ће се новац слати и на задругу. — Напоменути је још, да се у друштво може још уписати, ко год има вољу да буде члан ове задруге, а човек је на свом месту и рад је да потпомогне, да се ова задруга учврсти, ојача и напредује.

Са свечаности за пренос костију војводе Станоја Главаша. 26. маја је на свечан начин извршен пренос костију славом увенчаног српског јунака Станоја Главаша. Кости су му пренесене из гроба где су до сад лежале и положене у новосаграђену камену гробницу код саме баничинске цркве. Свечаности овој били су присутни рођаци покојникови, изасланици министра војног, изасланици министра просвете и црквених послова, изасланик митрополита, изасланик новинарског удружења и заступник ректора богословије св. Саве. Сем других многих одабраних гостију из Београда и осталих места, свечаност су ову увеличали и на себе пажњу привукли ђаци богословије св. Саве. Откопавање гроба почето је у 7 часова изјутра. Гроб је био покривен плочом, а више исте био је камен, на коме нема никаквих натписа. У дубини 0·74 метра у земљи нађена је прво лобања, која је била закопана с десне стране трупа — према врату у даљини од истог 0·40 метра. Пошто је глава доцније крај тела сахрањена, што се зна из предања и историје, она није могла ни бити у сандуку, већ поред истог а била је покривена једном трепуљом. На глави није нађена доња вилица, а у горњој вилици стоје свих 16 здравих зуба.

Остали костур нађен је у дубини од 0·80 мет., дакле за 0·06 мет. ниже од лежеће лобање. Сандук је иструлио. Од одела и оружја није ништа нађено. Нађена су у грудном кошу два зрна пушчана из оног времена, који ће се предати народном музеју. Откопавање је завршено у 9·45 часова пре подне. Одслужена је служба Божја у цркви. По свршетку службе, кренула се литија из цркве до гроба војводе Станоја, који је удаљен од цркве до 300 мет. источно у потоку званом „Маскара“. На гробу је учињен помен над ископаним костима па се спровод са литијом кренуо цркви, где је са северне стране за 5 мет. од цркве подигнута камена гробница са надгробним споменником где су кости положене.

старије је јутро од вечера па се све спремало за сутра.

— Шта је било сутра дан? чуло се са више страна.

— Е, браћо био је синод, а ту седе пет владика и патријарх. Синод је отворен мађарским писменом као и сабор. Но после су и врата синода била затворена и не зна се шта је рађено.

— А што су врата затворена?

— Веле, да тако мора бити.

И тако ти се ја сутра дан вратио јер није било посла, а кад сабор прегледа писмена посланика, ја ћу опет пешице тамо. На повратку ћу вам опет причати и сад збогом.

— Збогом, Лало, збогом!

ТРИ МЕТКА.

(ИЗ БЕЛЕЖАКА ЈЕДНОГ ДОПИСНИКА.)

Миле Мандушић је био узорит Црногорац, као што су и сви његови земљаци, Био је то висок и лепо развијен момак од својих двадесет и пет година. Имао је црну косу, која је немарно вирила испод црногорске капице, коју је Миле увек носио накриво а све у здравље господарово, као што је он сам говорио. Имао је велике и црне очи из којих је кад и кад извиривала светлост као оно сунчани зрак, па се на тој светлости чисто човек могао огрејати. Кад и кад је севала светлост као кад оно засветли муња крстарица и после се чује рика грома који руши и обара. Лице му је било опаљено, а кроз ту паљевину провиривала је лака румен, што је добро одговарало његовим гаравим наусницама. Миле је још као мали остао сироче, па је морао да се сам хлебом храни, но то му није ништа сметало да остане вазда само Црногорац. Он се поносно држао свуда и на свакоме месту лаћао се послова, који не понижавају углед човека а ни углед Црногорца. И тако је он обишао многе градове и многе земље, тамо зарађивао, па онда ишао даље, ако је зарада престала.

Па поред свега овога, он је сваке године о Ђурђеву дну о његову крсну имену, а и о крсну имену господареву одлазио у Црну Гору и тамо пробавио неко време. Кад би се тај дан приближио, то би он изгледао као тица селица те би жељно погледао пут Црне Горе. Тада га више нико не би могао задржати, па су то знали сви они с којима је посла имао па га нису ни задржавали. Кад год је дошао у Црну Гору и згазио њену прву грудву земље, то би се увек побожно прекрстио и целивао оне стене за које песник рече да је драго камење српске круне, српскога аманета. А кад је тај дан пролазио, он би поново као тица селица погледао на коју ће страну у томе белом и примамљивом свету . . . Тада би поново полазио са пуно утехе што је целивао своју земљу и са пуно наде, да ће и за њега наступити лепши дани. Тако охрабрен полазио је новим путем за новим радом и новом срећом . . .

Једне године после Ђурђева-дне кренуо се у Италију, у земљу смокава и наранџе, у тој намери, да тамо потражи посла и окуша срећу под небом, које се тако дивно плави, под сунцем, које тако жарко греје, посред свежине, која се тако немилице расипа . . . Он је већ био у Италији и нашао све те лепоте у њиховој суштини, што се и неда описати, него што се даје видети и уживати. Па ипак је он у својим недрима осећао неку празнину, нешто му је било око срца хладно осећао је, да би то све испунило оно његово голо стене, она српска слатка реч и бајна песма . . . Но он је био јунак и није се тако лако подавао слабостима, него је ишао напред да зарађује насушни хлеб и да тражи своју срећу . . . Мисао о срећи није га остављала и он је у њу чисто веровао и с тога је ишао одважно и смело напред!

У Италији је Милу Мандушићу ишло до ста траљаво, јер он, као што је речено, није трљао ма у какав посао, а богме витешких послова се није тако много налазило. Но њега то није бунило, он је остао онај стари и ишао је поносно улицама, те је морао за њим свако погледати. Он је разгледао старине, знаменитости и све што би имало вредности за њега и његова изображења. Прилично је говорио талијански, јер је неколико година с Талијанима радио у Лесандри (Александрији) па то му је помагало.

У овој својој доколици смишљао је свашта, па је дошао и на ту мисао, да стане у војнике да се полако изобрази за официра што би после могао бити и у Црној Гори Војничко држање, војнички живот, дисциплина оружје, све му је то врло годило, па га је срце тамо вукло. Кад је ова ствар у њему сазрела он је тражио прилике да се пријави команди, па се једном већ био упутио тамо, али је онда

Споменик је висок 3·40 мет. а на њему је овај натпис: „Станоје Главаш, војвода. Рођен у Глибовцу, погинуо у Баничини Кости пренесене и сахрањене 26. маја 1902. године. Овај споменик подигнут је прилозима племенитих Срба“. После свршеног свечаног парастоса, извршено је освећење споменика. За све време ове свечаности певао је патриотске песме и одговарао на јектенија хор ђака богословије Св. Саве. „Н.“

Значајан проналазак. Лондонски „Дели Мел“ јавља о једном проналаску, и ако се та вест потврди, тај ће проналазак бити од врло велике важности. Проналазак би се састојао у употреби електрицитета, који се налази у атмосфери. Проналазач је негдашњи професор физике у августинској гимназији у Лас Палми, Клеманс Фигуре, који је познат као изврстан електричар. Апарат и његова конструкција до издавања патента чува се у тајности, но зна се ипак да има „електричан генератор“, којим се може електрицитет из атмосфере црпети и употребити на истављену цел. Данашње машине и батерије ће постати беспредметне после Фигурсовога проналаска. Фабрике и железнице би се искључиво овим проналаском служиле, наравно, у колико им за руком пође. Проналазак је врло просто конституисан, као што се отуда јавља. Да би Фигурс сачувао свој проналазак од умножавања и кривотворења, дао је његове разне делове зготовити у Берлину и Паризу. Фигурс се у својој кући служи овим проналаском и ако је овај још са свим примитиван. Он узима струју у снази од 10 коња. Проналазач је свој проналазак објавио у финанцијском свету у Берлину и Барцелони а сада се очекује у Лондону.

Нови колски пут у Црној Гори. У „Гласу Црногорца“ читамо: Радостан сам, што могу јавити, да се 18. маја о. г. помоћу божјом, у славу св. Василија, а у здравље Њ. Кр. Височанства нашега узвишеног Господара, — бележи у летопису Свето-Острошкога манастира, и то: да је нови колски пут који води од Никшића и Данилова-града — довршен до у Острог. Ко је игда био у Острогу, познате су му Острошке греде и врлетни приступ к манастиру, те ће се чудити, да је око радње овога пута потрошено само 66 хиљада круна, са свим поправкама пијаца манастирских, које су по плану сада уређене. — Радњом целога пута управљао је само један настојник г. Михо Ђуричић, који својим неуморним радом и вредноћом заслужује похвалу. Радом овога пута окористили су се: Пјешивци, Вражегрмци, Павковићи и неки део Бршњана и Луковаца, тако, да у поменутим местима не само што ове године није нико куповао ваљевине, него су се многи одужили и добро помогли. Овим путем Вражегрмци ће од сада, а већим делом Павковићи, своје воће, о којему пославито живе — у Никшић о врло јефтиној кирији носити. И ако је пре две године ограђена била велика кућа у Острогу, где су поклоници удобно и са задовољством почивали, — опет је због слабог пута потежак био долазак поклоницима, а особито болеснима и онима, који нису тешком путовању навикнути; али је сада овим новим колским путем олакшан приступ побожних поклоника светоме Василију, — те кола могу доћи из Никшића до у Острог за један сат и по.

Забрањен лист. Турска влада забранила је улазак у земљу париском листу „Тану“. Од свих европских листова „Тан“ се у Турској највише читао и имао је у самом Цариграду до 300 претплатника, а много се држао и у Солуну, Смирни, Бејруту и другим приморским градовима.

застао . . . Као муња му је кроз главу прелетила мисао: моје црногорско одело, па онда ланцманске лаће. То га је збунило, па је тежина отишла на другу страну и он је хтео да се целога посла окане. С тога се неколико дана љуто борио и није знао шта да отпочне, у њему се и по сто пута чуло оно: Зло је поћи, а горе не поћи . . . Напослетку је сазрела у њему и друга мисао, да је то све привремено, а кад он једном отиде у Црну Гору као официр оно после ће поћи по старом, што би дошло само од себе. И тако је једнога дана отишао првој команди и пријавио се за војника.

Команди је то мало упало у очи, па га је подвргла испитивању, питања су падала као киша, а он је одговарао како је знао и плео је како је могао. Његово знање је било доста уско, па није ни могао одговарати на оно, што је поницало на основу науке. Оно пак што је он знао, поникло је из живота, из патње, из невоље . . . а то опет ова дисциплинирата војска није узимала у обзир. Но његово, управо јуначко држање је команди импоновало, и она га је уврстила у војнике . . .

Кад су се старешине удаљиле, Миле је остао са нижим официрима, који су га мерили са свију страна. Но који су хтели да се с њим малко и пошале, те су га позвали да гађа у нишан, јер вели, тако је наредила команда. Миле их је погледао сумњивим погледом, али, кад је већ био увршћен за војника, то није имао куда. Узео је пушку и погледао је са свију страна, па је онда стиснуо и опалио управо у центрум, ама као да је баш измерио као што треба. Остали су се убезекнули док један не рече:

— Случајно . . .

— Случајно, случајно . . . повикаше остали.

Милу је ово канда и сувише било, па су му очи севале необичним пламом, груди су му се врло живо кретале, па онда доста опоро рече:

— Дај ту пушку амо!

Војник му је пружио пушку, а он је поново стиснуо и опалио, па и опет згодио у центрум.

— Случајно, повикаше сви.

— Тако, рече Миле.

— Случај, случај . . .

Ово је било и сувише, ту се Миле био разјарио као рис, па кликну:

— Дај ту пушку . . .

Војник му даде, а он поново стиште и опали у центрум . . . За тим баци пушку и више за зебе рече:

— Три пута Бог помаже . . .

После тога хтеде отићи, но војници су га задржали, па се умири, и онда се између њега и војника отпочео говор о свему, па се с овим сврши.

— Како је то, рече један, да ви не учите војничке школе, па ипак побеђујете?

— Ту има мала разлика између нас и вас, рече Миле.

— Каква?

— Па наш војвода јунак исуче фирду, крене десно и лево па кликне: за мном јунаци, и ови полете као соколи, те глава или победа. А ти седнеш иза грма па вичеш: Напред момци, па ту ти је погибија. Ето ти, брате, разлика. Па, видиш, ни ја нећу у таку војску, но одох збогом! **У.**

Набирци по Карловци.

Како је дивно у Карловци! Не за то, што су тамо нове зграде и што је у њима нова саборница, у којој не могу да саборишу нови посланици због велике бриге и настојавања природног саборског председника — него због тога је дивно, што нас подсећа на оно прижељкивање Бранкова славуја, на жубор потока, на поље, шуму и врело, на природу и живот. Јест, живот је у Карловци. Све је необично оживело, све је прекаљено, једро, ново, пуно живота, пуно наде . . .

Отвара се сабор и не само сабор него је то био велики народни збор. Искупио се силан народ подмлађен идејама, загрејан тврдом вером, да ће добро бити. Народ, какав народ? Кад нема оних којима је автономија — у прстима. И што је право, право. Осећала се празнина. А ту празнину најбоље је осетио отац Георгије. Да му је био скоруп новосадски, било би му топлије око срца. Овако празно срце, празно све. Кад је ступио у саборницу и кад је иступио из саборнице, наступио је Фалбов критични дан првога реда, јер не беше оних, што су му у Матици викали живео. Хладноћа му је пробила до костију и оно што је знао, по свом обичају, заборавио је. Одједанпут он никога не познаје.

Зна, да је дошао у сабор, али не зна, ко су посланици. Дакле, одма на почетку: Нушићу! Писао је епархијским властима, да му јаве, ко су изабрани посланици, и његов званични »Сион« штампао је имена свију посланика, и он је са дворјанима изабројао, да с алмажанима може избројати своје верне на прсте, и он је опет заборавио имена свију посланика. И прва реч, коју је с посланицима прозборио, била је: Нушићу!

После се још више заборавио. Од прошлога сабора до данас није читао саборски пословник, па је заборавио и где је. Он тај дан при отварању сабора није био у сабору, како оно рече, него међу посланицима, ма да је пре тога на неколико минута чуо, да је краљ преко свога комесара отворио сабор. Нушићу!

Од прошлога до овога сабора тако га је памћење оставило, да не зна, могу ли посланици под протестом ући у одбор за оверовљење посланика. И отворио је Вучетићеву »Збирку« и из ње прочитао противно но што је тврдио. И тако му је тај први зналац автономије помогао, да високоприродно председништво пред хиљадама очију потврди, да је заборавен. Нушићу!

И кад је видео неколико женскиња, потиснутих од публике међу посланике, стегло му се иначе широко срце његово и крв му удари у бледе образе и мозак и он се заборавио шта је и ко је, јер му се учинило, да није обучен у црвену свилу, него у полицајску блузу, те довикне женскињама: Шта ви ту радите; ту није ваше место!

И тако тај познати пријатељ боље половине доказао је, да није више ни то. Укратко, све му иде обрнуто.

Толико се извежбао у Нушићу и заборавности да се с правом очекује, да ће у том и продужити. Па кад после неколико дана буду у двору прозивали имена дворјана, њему ће се само један одговор моћи да омакне: Нушићу! Нисам овде . . . **А.**

Брзојави „Застави.“

Стигли 30. маја.

Карловци. (Брзојав.) Данас у 10 сати отворена је прва саборска седница. Др. Жарко Миладиновић подноси извештај верификационог одбора. Против 48 посланика нема протеста. Ти да се оверове. А за 16 посланика предлаже одбор, да им се избор оверови. Избор деветорице посланика да се уништи. У ствари избора 1 посланика, да се нареди истрага. После овог поничe дуга расправа. Др. Дракулић тврди, што је тврдио у недељу патријарх, да сабор није још сабор. Др. Бабић, др. Медаковић и други доказују, да је ово сабор (јер и пословник говори о сабору), само ово још није конституисан сабор. — После се води расправа о томе: — Може ли бити изабран од посланика и онај за часника, против чијег избора има приговора. (§. 25. пословника вели: да чак и они посланици против чијег избора је наређена истрага, имају **сва** права.) У овом питању су сви посланици свију странака сагласни да може. Др. Михајловић, др. Мушицки, Васа Ђурђевић, др. П. Дракулић, само је патријарх противан. Вели, ни један нисте схватили закон! (§. 25.) и у један мах узвикује: **Док сам ја председник тога бити неће.** (Прота Борота доказивао је да није часно, кад гласа посланик коме је избор оспорен). После 10 минута, гласао је и прота Борота, а и његов је избор оспорен. (Смешкање код посланика.)

Пошто патријарх не попушта у ствари извештаја верификационог одбора, то известилац др. Ж. Миладиновић повлачи предлог. (Док се сабор не конституише, има председник сву власт у рукама) а др. Михајловић изјављује, да ће сабор протумачити § 25. док буде конституисан.

Долази избор потпредседника. Гласало је 69 посланика. Од тих је добио др. Ђура Красојевић 53 гласа, а Евгеније Думча 16 гласова. Др. Красојевић се захваљује на поверењу. Обриче, да ће се строго држати правде и пословника.

За перовође су изабрани са 63 гласа: Мита Ђорђевић, др. Миливој Бабић, Михајло Соларић, Јован Форкапић Остали гласови разбијени.

После овога било призивање св. Духа. После патријархов говор. На крају седнице доћи ће кр. комесар да учини саопштење.

Будимпешта. У сабору је министар финансија Лукач одговорио на интерпелацију Чаловскову, о бриселској шећерној конверзији нарочито због Енглеске о смањењу цола на шећеру. Лукач је рекао како је већ изнео своје мишлење а сад само додаје, како се Угарска морала придружити већини држава, јер би са изоловањем могла изгубити досадања извозна тржишта. У осталом моли министар, да се сабор стрпи, док се бриселска конвенција не ректифицира. Сабор усваја говор министра.

Брзојав! Само у недељу 2. (15.) јуна 1902. год.

У ПИВНИЦИ КОД ХУКА
У БАШТИ
(преко пута од варошке куће)

БИЋЕ ВАТРЕНЕ ПРЕДСТАВЕ.

У Нови Сад је стигао

ПЕТАР ЗЕБИЋ

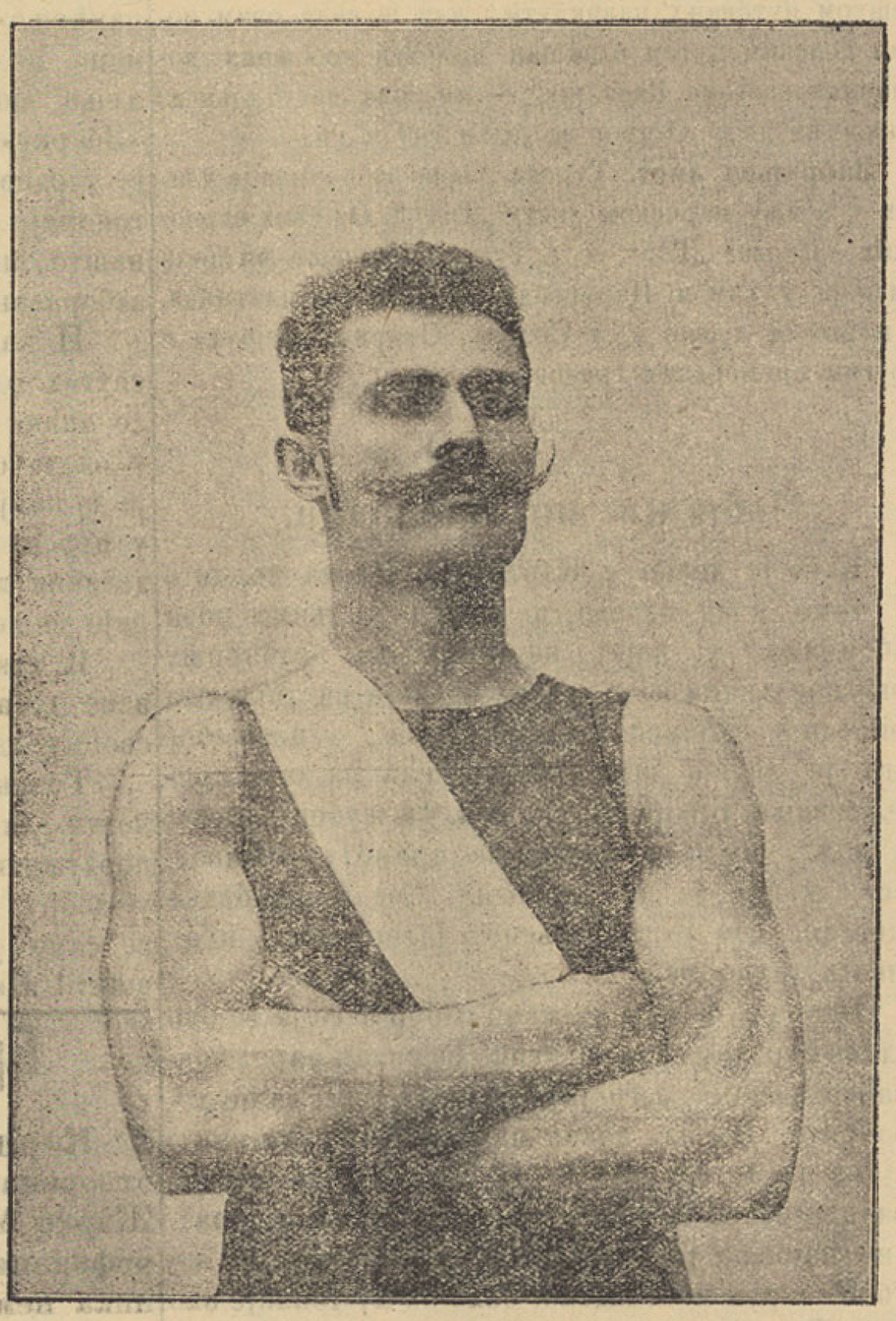

први српски краљ ватре на целом свету и српски јунак за приповетку,

25 година стар, ватрену игру је приказао у Будимпешти, у присуству првих лечника и пресветло мађарско министарство је посведочило, да се тако чудноватих чинова до сад није дало видети.

Врло одабран распоред.

Цене места: I. место 1 кр., II. место 60 пот., III. место 40 потура.

326 1—1

Улазнице се могу добити у књижари Браће М. Поповића и у вече на каси.

Почетак у 8 сах. у вече.

---

120 ЛАНАЦА

добро комасиране земље са салашом, издајем на више година под аренду, ближа извешћа даје поседница

Јелена Керер,
у Тителу.

318 2—3

К УПУЈТЕ САМО **СРПСКИ** „ШКОЛСКЕ ЖИГИЦЕ“. 241 17 100

МЛАЂИ ПОМОЋНИК

мануфактурне струке може ступити код

Ем. Лаушевића,
у Земуну.

319 3—3

ЗА КАЛАМЉЕЊЕ У ЗЕЛЕНО

имам од најприпознатијих фабрика на стоваришту

ЛАСТИКЕ НАЈБОЉЕ КАКВОЋЕ „Gummibänder“

по најјефтинијој фабричкој цени; моја ластика има поред еластичности, постојаности још и ту особиту врлину да се са једном килом 5—9000 калама везати могу.

Уједно препоручујем из мојих виноглада

■ ЛАСТАРА „EDELREIS“ ■

најбољих најплеменитијих винских и столних врста, од којих више од 1200 домаћих и иностраних сорти на избору стоје.

Алекс. А. Адамовић,
велепоседник виногради и американског ложњака,
Нови Сад

13— 264

Рабштерн Мор
НОВИ САД 95 32—

ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ

ФАБРИКА ШЕСТОСТРУКЕ СИРЋЕТНЕ ЕСЕНЦИЈЕ.

СТЕЧАЈ.

Код румске штедионице има се попунити место благајника са годишњом платом од 2000 круна.

Тражи се од компетената: знање српског и немачког језика у писму и говору; стручно трговачко образовање; и да су потпуно вични вршењу благајничке дужности код новчаних завода; даље, кауцију у износу једногодишње плате.

Рок пријаве је 1. јули о. г. по рим.

Рума, 31. маја 1902.

323 1—3 **Управа румске штедионице.**

ОБЈАВА.

ПРЕПОРУЧУЈЕМО НАШЕ ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

сваке врсте и величине

ОПАНАКА

који се у нашим радионицама добро и од најбољег материјала израђују уз врло умерене цене.

Господа трговци у препродавци могу код нас **најјефтиније** купити, јер **имамо велики избор.**

ПРВА СРПСКА ОПАНЧАРСКА ЗАДРУГА
у Новом Саду.

Наш магацин налази се на игијаци у кући госп. Јована Чавића. 325 1—4

Оглас.

Долеподписана управа издаје свој гласовити изврсне каквоће

КРЕЧНИ МАЈДАН

са фурунама, под најам путем јавне дражбе, која ће се одржати 3. (16.) јуна 1902. у манастирској канцеларији, 2 сата после подне, где и дражбени услови стоје на увид.

320 2—2 **Управа манастира Хопова.**

Шпецерајска трговина
Ј. М. ШВАЈНИЦЕРА
У БЕЛОЈ ЦРКВИ 324 1—3

потребује 3 старија спомоћника, који могу одма или за 14 дана ступити. Потребно је знање српског, немачког, романског и мађарског језика. Понуде треба на немачком језику поднети.

ВРШАЋА МАШИНА
НА ПРОДАЈУ.

307 3—3

Продајем вршаћу машину састојећу се из читаве гарнитуре. Лакомобил је удешен тако, да се не мора коњима превлачити, већ сама себе превлачи с једног места на друго. Машина је од најновије конструкције и система, фабрикат Hofher & Schranz. У послу је већ 6 година а продаје се за готов новац за **7600 круна**. Упитати за ближу адресу у администрацији »Заставе«

Само још до 3. (16.) јуна.

ДИФКАЈЕВ
светски гласовити хисторички механички
МУЗЕУМ
и
ПАНОПТИКУМ
У НОВОМЕ САДУ

у доњем варошком шеталишту

ПОРЕД ЗАПЛЕТАЛОВЕ ПИВНИЦЕ.

321 3—5

Богата изложба високих и хисторичко светских личности, исто тако повесничких група у природним величинама из воска мајсторски моделирано и са врло комплицираном механиком гибано. Тај механизам ове уметнине тако оживљује, да на гледаоце незаборавно делује.

Музеум је отворен од 9 сати ујутру до 9 сати у вече.

Улазница од особе 15 нов., а за војнике и децу 10 новч.

НОВО! Ужасна катастрофа на острву **Мартинике** уз друге новине може се видети.

Врло важно за виноградаре!

Gummi Bänder

ЕКСЦЕЛСИОР
ЛАСТИКА
ЗА КАЛАМЉЕЊЕ У ЗЕЛЕН.

Ово је једина најбоља и најсигурнија каквоћа, стога дотична фабрика гарантира, да иста ластика 14 дана на суху и на киши на лози неповређено издржати мора. У један килограм иде отприлике 4500 ком.

Од ове врсте гуме продали смо прошле године преко 200 клгр на потпуно задовољство наших поштованих муштерија а употребљавали смо исту и у нашим сопственим виноградима, стога смо осведочени и можемо Ексцелсиор ластику свакоме виноградару као најбољу и потпуно сигурну препоручити.

Најјефтиније фабричке цене.

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ
ЗА НОВИ САД и ОКОЛИНУ САМО КОД
Стојановића и Радовановића
КОД ЛАФА * У НОВ. САДУ * КОД ЛАФА

ПЛАВОГ КАМЕНА и РАФИЈЕ
по најјефтинијој цени. 270 3 3

НОВО ОТВОРЕНА РАДЊА

БОЈА и ЛАКОВА!

Сваковрстних лакова: енглеских, дамар, конал лакова, лакова за кола, мебле, за под, и за видове, као и **емајл лакова.**

Боја: за фасаде, сувих, масних боја, па кемичних и у тубама.

Пемзле сваке врсте и за сваку употребу.

Злата, сребра и бронзе, као и сву другу робу, која спада у овакову спеціалну радњу све по **фабричким ценама** и у **великој количини.**

Д. КОДА у Новом Саду.

118 5—5 Комисионо стовариште фирме Бек, Колер и др. у Бечу, Лондону и Берлину

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.